

Gondolatok a mozgáskorlátozottak helyzetéről.

Medgyessy Péter Miniszterelnök számára

készítette: Nádas Pál igazgató

Gondolataimat a mozgáskorlátozottak élethelyzetéről és esélyeiről, mint a Mozgásjavító Általános Iskola igazgatója, valamint a magyar Paralimpiai Bizottság elnöke 30 éves gyakorlati tapasztalatom és tanulmányaim során szerzett ismereteim alapján teszem meg. Véleményemet természetesen nagyban befolyásolja az a tény, hogy egy olyan intézménynek vagyok 16-ik éve az igazgatója, amelyik 100 esztendeje áll a mozgáskorlátozott gyermekek szolgálatában.

A rendszerváltást követő évek óriási lökést és lehetőséget adtak az intézmények, szervezetek és természetesen az érintettek számára. A hátrányt, amit az elmúlt 40 év társadalmi mulasztásai okoztak mozgáskorlátozott embertársainknak, azt a hátrányt, sajnos, nem lehetett egyszerre bepótolni.

Nagyon nagy hátulütő, hogy az érintett rétegnek nincsen nagy számban kiművelt értelmiségi köre. Ebből az következik, hogy amikor az érintettek felnőttként felbukkannak az érdekérvényesítés területén, akkor többségük ma még idegenül mozog ezekben a helyzetekben, így rögtön hátrányból indul.

Jó megoldásnak tartom ha az alapfok –középfok -felsőfok- iskolarendszerű oktatás tárgyi, személyi, módszertani fejlesztését a pozitív diszkrimináció elve alapján erősítenénk meg. Egyszerre kell összhangba hozni a speciális iskolarendszer tovább fejlesztését és az integrálódási folyamat erősítését.

Nem megoldott a középfokú oktatás, speciális körülmények között. Az integrációs gyakorlat a középiskolákban nagy mértékben személyfüggő, ezért pedig esetlegesnek mondható. Minden egyes gyermek továbbtanulásaért külön harcot kell folytatni. Amíg egy „ép” gyermek számára a középfokú oktatásban elméletileg több száz választási lehetőség van, addig a mozgáskorlátozott fiatalok előtt álló utak egy kézen is megszámolhatóak. A jövőben meg kell oldani a sérülésspecifikus középfokú oktatás integrációs és speciális ellátó rendszerét, és közöttük meg kell teremteni az átjárhatóságot.

Az érintettek számára is lehetővé tenni az átképzés és a továbbképzés rendszerét. Ezen a területen prioritást kellene adni a távoktatásnak. Véleményem szerint ma Magyarországon a legnagyobb gondot – mint ahogy az „épek” társadalmában is – a munkaerőpiacon való esélyegyenlőség jelenti. Foglalkoztatási kérdésekhez nem igazán értek, de az iskolai visszajelzésekből tudjuk, hogy volt diákjaink kb. 40-50 %-ban nem dolgoznak. A Nyugat-európai példák alapján azt tudom javasolni, hogy minden fogyatékos ember számára a képzés befejeztével szavatolni kell a boldogulást **„a NYITOTT ÉLETBEN”, és/vagy „a VÉDETT ÉLETBEN”** - mindhalálig.

Fontos, hogy az előbb említett két rendszer között garantáljuk az átjárhatóságot.

Mindenki számára célszerű lenne a megélhetés és a munkavállalás érdekében egy differenciált, rugalmasan változtatható nyugdíjrendszer kialakítása. A nyugdíjból, vagy a nyugdíjból és a munkavállalásból származó jövedelemnek elegendőnek kell lennie a tisztességes megélhetéshez. E rendszereknek Magyarországon már működnek elemei, pl. célvállalatok, de hogy elérjük a nyugat-európai színvonalat, ahhoz igen komoly fejlesztésre lenne szükség.

A második nagy kör, amelyről szeretném gondolataimat elmondani, az a mozgáskorlátozottak ellátása segédeszközökkel.

Nyugat-európai módszerek és technikák alapján létre kell hozni azt a biztosítási rendszert, amelyben az érintett személy a rászorultságnak megfelelően, de alanyi jogon, részesülhet a számára nélkülözhetetlen segéd és kiegészítő eszközök széles választékából.

A mi iskolában hiába tanítjuk meg a gyerekeket különböző speciális eszközök, kommunikátorok használatára, ha azt vagy azokat a tanulmányok befejeztével az iskolában kell hagynia. Ez lehet egy speciális ágy, egy ülő, vagy fektető modul, egy állítószerkezet, egy számítógép, stb. Az ilyen és ehhez hasonló eszközöket alanyi jogon a biztosító által finanszírozásában kellene a sérültek rendelkezésére bocsátani. Amíg a segéd- és egyéb eszközök kérdését nem rendezik, addig a mozgáskorlátozott nem tud egyenlő eséllyel megjelenni a munkaerőpiacon.

E két gondolati kör megvalósításának eshetősége a mai viszonyok közepette, csakis tárcaközi egyeztetéssel oldható meg.

Apró, de nagyon fontos problémák

Az intézményünkbe járó budapesti gyermekek szüleinek az az egyik legnagyobb gondja, hogy a napi iskolába járás feltételeit segítő közlekedési támogatás 1997.LXXXIII.22§(4) nem érvényes Budapest területére, holott pl: a csak gépjárművel szállítható gyermek szüleinek Csepelről Zuglóba utazni van olyan költséges, mint Budakalászáról-Csillaghegyre. E rendelet alapján azonban nem jár költségtérítés a helyi közlekedési eszközök igénybevételéhez.

Az iskolánkban tanuló gyermekek mozgásállapota egyre rosszabb kórképet mutat, ami azt eredményezi, hogy a jelenlegi épület, alkalmatlanná vált diákjaink számára. A főváros, mint az intézmény működtetője, felismerte ezt a nagyon súlyos helyzetet, megfogalmazta fejlesztési célját, és keresi a megoldás lehetőségét. Elkészítettett egy tanulmánytervet, amely a jelenlegi iskolaépület és a szomszédságunkban lévő kórházi épületek összekapcsolásával, azok rekonstrukciója után pedagógiai és akadálymentes környezeti fejlesztéseknek adna teret, ideértve középiskolát, óvodát, és az integrációt támogató módszertani központot.

Budapest, 2003. március 19.

Nádas Pál